

Opettajatutkimuksen tietosuojailmoitus

Kemian ja fysiikan opintopolut -hankkeeseen liittyvät opettajien hyvinvointi- ja motivaatiokyselyt EU:n yleinen tietosuoja-asetus • Artiklat 13 ja 14

Tässä ilmoituksessa kuvataan opettajakyselyissä kerättävien henkilötietojen käsittely sekä kyselyvastausten yhdistäminen Kemian ja fysiikan opintopolut -tutkimuksen oppilasaineistoon.

1 Rekisterinpitäjä

Turun yliopisto, 20014 Turun yliopisto. Turun yliopisto on tutkimuksen ainoa rekisterinpitäjä.

2 Tutkimuksen vastuullinen johtaja ja yhteyshenkilö

Veli-Matti Vesterinen, yliopistonlehtori

Kemian laitos, Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta, Turun yliopisto
veli-matti.vesterinen@utu.fi • +358 50 328 4659

Tutkimuksen koordinaattori, tutkijatohtori Reetta Kyynäräinen
reetta.kyynarainen@utu.fi • +358 40 481 9322

Yhteistyössä toteutettavan *Opettajat ja digitaaliset ympäristöt: Opettajien motivaation, hyvinvoinnin ja lasten oppimisen väliset vuorovaikutukset* -projektin vastuullinen tutkija on:

Erikoistutkija Gintautas Silinskas
gintautas.silinskas@utu.fi

3 Tietosuojavastaava

Turun yliopiston tietosuojavastaava: dpo@utu.fi.

4 Henkilötietojen käsittelyyn osallistuvat henkilöt

Tunnisteellisten aineistojen yhdistämisestä ja pseudonymisoinnista huolehtii Oppimisanalytiikan tutkimusinstituutin statistikko Teemu Holopainen (teemu.holopainen@utu.fi). Tutkimuksen muut tutkijat ja yhteistyökumppanit käyttävät tehtäviensä edellyttämää pseudonymisoitua aineistoa.

5 Tutkimusrekisteri

Kemian ja fysiikan opintopolut -tutkimusrekisteri. Tämä ilmoitus koskee rekisteriin liitettävää opettajakyselyaineistoa ja sen yhdistämistä oppilasaineistoon.

6 Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa selvitetään opettajien työhyvinvointia, työmotivaatiota, pystyvyyden kokemuksia, työtyytyväisyyttä ja digitaalisten ympäristöjen käyttöä sekä niiden yhteyksiä oppilaiden oppimiseen, motivaatioon, opiskeluun sitoutumiseen ja oppimiskokemuksiin. Eri kyselykertojen vastaukset yhdistetään toisiinsa ja opettajan opetusryhmien tutkimukseen osallistuvien oppilaiden Kemian ja fysiikan opintopolut -aineistoon.

Tunnistetietoja tarvitaan kyselykertojen ja aineistojen luotettavaan yhdistämiseen sekä osallistumisen ja poistopyyntöjen hallintaan. Niitä ei sisällytetä analyysiaineistoon. Tutkimuksella ei tehdä opettajia tai oppilaita koskevia hallinnollisia päätöksiä.

7 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste on yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus: EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta sekä tietosuojalain (1050/2018) 4 §:n 3 kohta. Käsittelyn tulee olla tarpeellista ja oikeasuhtaista tutkimuksella tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden.

Työuupumusta, uniongelmia ja muuta terveydentilaa kuvaavat vastaukset voivat sisältää tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia terveystietoja. Niiden käsittelyn peruste on yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus: tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohta sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohta. Käsittelyssä noudatetaan tietosuoja-asetuksen 89 artiklan ja tietosuojalain 6 §:n edellyttämiä suojatoimia.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, ja yksittäisiin kysymyksiin voi jättää vastaamatta. Osallistumissuostumus on tutkimukseen osallistumista koskeva tahdonilmaisu. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on edellä kuvattu yleinen etu tieteellisen tutkimuksen toteuttamiseksi.

8 Käsiteltävät henkilötiedot

ViLLE-järjestelmään tallentuvat opettajan yksilöivät tiedot, kuten nimi, sähköpostiosoite, käyttäjätunnus ja koulu. Aineistojen yhdistämisessä käytetään opettajan ja hänen opetusryhmiensä välistä yhteyttä. Tutkimusaineistoon kuuluvat kyselyvastaukset ja tieto tutkimukseen osallistumista koskevasta tahdonilmaisusta.

Ensimmäisen kyselyn taustatietoja ovat sukupuoli, ikä, opettajan kelpoisuus, opetuskokemus, opetusryhmien keskimääräinen koko ja ViLLE-materiaalien käyttö. Kysely sisältää myös tietoa työhyvinvoinnista ja työuupumuksesta, opettajan pystyvyyden kokemuksista, työmotivaatiosta, digitaalisten opetustyökalujen hyväksymisestä ja käyttöaikomuksista, työtyytyväisyydestä sekä digitaalisten välineiden, sosiaalisen median ja generatiivisen tekoälyn ammatillisesta ja henkilökohtaisesta käytöstä.

Kyselyitä toteutetaan yleensä lukuvuoden alussa ja lopussa hankkeen aikana. Kysymykset voivat vaihdella samojen aihepiirien sisällä. Jos käsittelytarkoitus tai kerättävät tietoryhmät muuttuvat olennaisesti, tutkittaville toimitetaan päivitetty informaatio ennen muutettua käsittelyä.

Opettajan vastaukset yhdistetään hänen opetusryhmiensä oppilaskohtaisiin kysely- ja tehtäväsuoritustietoihin. Oppilasaineisto voi sisältää muun muassa luokka-asteen, sukupuolen, aiempia arvosanoja, oppimiseen liittyviä asenteita ja kokemuksia sekä tietoa ViLLE-tehtävien suorittamisesta. Yhdistämiseen käytetään vain tutkimukseen osallistuvien oppilaiden tietoja ja asianmukaisesti informoitua tutkimuskäyttöä.

9 Henkilötietojen lähteet

Opettajan kyselyvastaukset saadaan häneltä itseltään ViLLE-kyselyillä. Tunniste- ja opetusryhmätiedot saadaan ViLLE-oppimisympäristöstä. Yhdistettävät oppilastiedot saadaan olemassa olevasta Kemian ja fysiikan opintopolut -tutkimusaineistosta.

10 Vastaanottajat ja aineiston luovuttaminen

Aineistoa käyttävät Turun yliopiston tutkimuksen toteuttajat, Gintautas Silinskasin tutkimusryhmä ja muut hankkeen tutkimusyhteistyökumppanit. Yhteistyökumppaneille luovutetaan vain kyseiseen tutkimuskysymykseen vastaamiseen tarvittava pseudonymisoitu aineisto. Suoria tunnisteita tai koulun tai kunnan nimeä ei luovuteta analyysiaineiston mukana.

Vastaanottajat allekirjoittavat käyttösitoumuksen, jossa kielletään aineiston edelleenluovutus ja säilyttäminen heidän tutkimusprojektinsa päättymisen jälkeen. Pseudonymisoitu aineisto on edelleen henkilötietoa, ja sen käyttö rajataan sovittuun tutkimustarkoitukseen.

11 Siirrot EU ja ETA alueen ulkopuolelle

Tutkimuksen henkilötietoja, myös pseudonymisoitua tutkimusaineistoa, ei siirretä Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

12 Automatisoitu päätöksenteko

Henkilötietojen perusteella ei tehdä tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettuja automatisoituja päätöksiä.

13 Henkilötietojen suojaaminen

Kyselyvastaukset ja yhdistämisessä tarvittavat tiedot säilytetään tietoturvalisessä ViLLE-järjestelmässä Turun yliopiston palvelimilla. Tunnisteellisen aineiston käyttö rajataan tehtävien mukaan. Teemu Holopainen huolehtii aineistojen yhdistämisestä ja pseudonymisoinnista.

Analyyseissä käytettävästä aineistosta poistetaan nimet, sähköpostiosoitteet, ViLLE-käyttäjätunnukset sekä koulujen ja kuntien nimet. Opettajat ja opetusryhmät esitetään tutkimuskoodeilla. Yhdistämisavain pidetään erillään analyysiaineistosta. Taustatietojen yhdistelmiä ja pieniä ryhmiä koskevaa tunnistamisriskiä vähennetään rajaamalla aineiston tietosisältöä ja tulosten raportointia.

Pseudonymisoidut tutkimustiedostot säilytetään Turun yliopiston salasanasuojatussa Seafile-järjestelmässä. Käyttöoikeudet annetaan vain niille henkilöille, jotka tarvitsevat aineistoa tutkimustehtäväänsä. Käyttöoikeuksien hallinnoinnista huolehtii tutkimuksen koordinaattori Reetta Kyynäräinen. Tutkimustulokset esitetään siten, ettei yksittäisiä opettajia, oppilaita tai kouluja voida tunnistaa.

14 Säilytysaika ja käsittely tutkimuksen päätyttyä

Turun yliopiston tutkimusaineisto säilytetään pseudonymisoituna viisi vuotta Kemian ja fysiikan opintopolut -hankkeen päättymisestä. Tämän jälkeen yhdistämisavaimet hävitetään ja aineisto anonymisoidaan. Pelkkä yhdistämisavaimen hävittäminen ei riitä, jos henkilö on edelleen tunnistettavissa muiden tietojen perusteella. Anonymisoinnissa poistetaan tai yleistetään myös tunnistamisen mahdollistavat taustatiedot ja tietoyhdistelmät. Aineiston osat, joita ei voida anonymisoida, hävitetään säilytysajan päätyttyä.

Tutkimusyhteistyökumppaneiden käyttöön luovutettujen kopioiden säilytys päättyy heidän tutkimusprojektinsa päättyessä käyttösitoumuksen mukaisesti. Tämä ilmoitus koskee tutkimuskäyttöä varten käsiteltäviä tietoja. ViLLE-palvelun muuhun käyttöön liittyvien tietojen säilyttäminen määräytyy palvelun oman tietosuojainformaation mukaan.

15 Oikeutesi ja osallistumisen lopettaminen

Voit pyytää pääsyä sinua koskeviin henkilötietoihin ja virheellisten tietojen oikaisemista. Sinulla on lainsäädännön edellytysten täytyessä oikeus pyytää tietojen poistamista tai käsittelyn rajoittamista sekä vastustaa yleiseen etuun perustuvaa käsittelyä henkilökohtaiseen tilanteeseesi liittyvällä perusteella. Tutkimuksessa ei suunnitella systemaattisia poikkeuksia rekisteröidyn oikeuksiin.

Lakisääteisten oikeuksien lisäksi tutkimuksessa noudatetaan seuraavaa osallistujalle annettua lupaa: voit pyytää opettajakyselyvastauksesi ja niiden yhteyden oppilasaineistoon poistamista niin kauan kuin tiedot voidaan yhdistää sinuun. Voit myös lopettaa osallistumisen ja jättää vastaamatta mihin tahansa kysymykseen. Kieltäytyminen ei vaikuta ViLLE-materiaalien käyttöön.

Anonymisoinnin jälkeen tietoja ei voida enää yhdistää sinuun eikä yksilöllistä poistopyyntöä toteuttaa. Jo julkaistuja, yksittäisiä henkilöitä paljastamattomia tutkimustuloksia ei poisteta. Tietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen koskeva oikeus ei sovellu yleisen edun mukaiseen käsittelyperusteeseen.

Oikeuksiasi koskevat pyynnöt osoitetaan tutkimuksen yhteyshenkilöille kohdassa 2. Voit olla yhteydessä myös Turun yliopiston tietosuojavastaavaan (dpo@utu.fi). Jos katsot, että henkilötietojasi käsitellään lainvastaisesti, voit tehdä valituksen Tietosuojavaltuutetun toimistolle. Lisätietoja: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet>.

16 Pseudonymisointi ja anonymisointi

Pseudonymisoinnissa tunnistetiedot korvataan koodeilla. Henkilö voidaan kuitenkin tunnistaa erikseen säilytetyn lisätiedon avulla, joten pseudonymisoitu aineisto on henkilötietoa.

Anonymisoinnissa aineisto muutetaan siten, ettei henkilöä voida enää tunnistaa kohtuullisesti käytettävissä olevin keinoin. Anonymisoitu aineisto ei ole henkilötietoa.